

НАУКОМЕТРИЧНИЙ ВИМІР УКРАЇНСЬКИХ АКАДЕМІЧНИХ ЖУРНАЛІВ: ВИДАННЯ З КУЛЬТУРОЛОГІЧНИМ КОНТЕНТОМ

Анотація. Показано, що за 350 років існування викристалізувалась типологічна модель наукового журналу. Констатовано, що в умовах доби глобалізації та інформатизації відбуваються значні зміни в науковій комунікації, окреслено виклики перед НЖ як типом видання. Проаналізовано готовність вітчизняних НЖ до входження у світовий науковий простір на прикладі академічних журналів гуманітарного спрямування.

Ключові слова: науковий журнал, академічні журнали соціо-гуманітарного спрямування, наукометрія, імпаکت-фактор.

Аннотация. Показано, что за 350 лет существования выкристаллизовалась типологическая структура научного журнала. Констатированы, что в условиях эпохи глобализации и информатизации происходят значительные изменения в научной коммуникации, очерчены вызовы перед НЖ как типом издания. Проанализирована готовность отечественных НЖ к вхождению в мировое научное пространство на примере академических журналов социогуманитарного направления.

Ключевые слова: научный журнал, академические журналы социогуманитарного направления, наукометрия, импакт-фактор.

Summary. The article demonstrates how the journal's typological model has crystallized over the 350 years of its history. The article also demonstrates the challenges to an academic publication emerging in times of globalization and rapid change in information technology. The purpose here is to delve into the system of periodic

scientific literature in Ukraine using the journals published by the National Academy of Sciences as an example. These journals are analyzed in regard of adequateness to the worldwide academic publication standards and integration to the science community of the world. The object of the research is an array of journals in humanities, the latter being the field in which proper scientometric standards are harder to meet. As noted in the Concept for Development of NAS for 2014-2023, a systematic approach is to be adopted in order to have every periodic publication in the academy comply with the entry requirements to the worldwide scientometric databases; the publications are also going to be subject to the effectiveness evaluation in terms of quantitative indicators (impact factor, citation index, etc.). The Scientometrics and Publishing section of the National Academy of Sciences' magazine, as well as a series of reports at the annual conferences, highlight the principal challenges that arise for the Ukrainian science, with academic journals being its means of institutionalization; the range of issues which cause the most acute discussion include peer review, ethics in the editorial policy, and the standards for publication formatting. 13 magazines in humanities were analyzed in terms of the adherence to these standards, which are necessary for joining the worldwide scientometric system and the journals' visibility, and it has been established that the improvements are being introduced inconsistently and at an insufficient rate.

Key words: academic journal, academic journals in humanities, Scientometrics, impact factor.

Суспільство ХХІ століття означають як інформаційне. Формування інформаційного суспільства і наука перебувають у щільній взаємодії: зміни зумовили стрімкий розвиток науки, а для подальшого підтримання темпу її розвитку необхідний ефективний обіг інформації про наукові досягнення. Функцію поширення інформації про наукові дослідження та комунікації науковців між собою вже понад 350 років виконує науковий журнал. За час існування, на думку дослідників, він не змінив своїх типотвірних ознак [1; 8, 9], проте сьогочасна наукова реальність, глобалізаційні та інтеграційні процеси поставили його перед значними викликами. Тож питання про місце науковій періодики у реформуванні наукової діяльності є **актуальним**. **Метою** статті є аналіз готовності вітчизняних НЖ до входження у світовий науковий простір. **Об'єктом** дослідження є академічні НЖ з культурологічним контентом.

Типотвірні характеристики наукових журналів (цільове призначення, читацька адреса) зафіксовано у Державному стандарті України 3017–95 “Видання. Основні види”: “Науковий журнал — періодичне журнальне видання статей та матеріалів теоретичних досліджень, а також статей та матеріалів прикладного характеру, призначених переважно фахівцям певної галузі науки. Залежно від цільового призначення наукові журнали поділяють на науково-теоретичні, науково-практичні та науково-методичні”.

Дослідження особливостей підготовки і функціонування наукового журналу неможливе без розуміння його місця в системі наукової комунікації, обізнаності із процесом його становлення як типу видання. Відомо, що перші наукові журнали було засновано 1665 р., коли стрімкий розвиток природничих наук покликав до життя динамічніші форми

поширення наукових знань. Він також засвідчив потребу в сталій міжнауковій комунікації, що виявилось не лише в тому, що засновниками перших журналів були наукові товариства, а й у формах викладу матеріалу на сторінках видання: відомі до того “наукові” жанри — листи, трактати, навіть вірші й художні твори — поступилися місцем лаконічнішим, із чіткою структурою формам — статті, анотації, хроніці, огляду.

У 1665 р. побачили світ два журнали, один з них — *Philosophical Transaction of Royal Society* — був прообразом сучасного наукового журналу із прийнятим тепер характером організації редакційного портфеля — залученням кореспондентів з усього світу, закликами до дипломатичного ведення полеміки, із дискусіями як найбільшим стимулом у науковій роботі [22]. У ньому друкувалися оригінальні наукові публікації, на відміну від першого, де публікувалися здебільшого огляди книг. Успадкувавши загалом первісну структуру свого прототипа, в наступних століттях науковий журнал випрацьовував засади, які в сучасних реаліях відносять до сфери верифікації наукової інформації, контролю якості публікації (система рецензування), іміджу видання (формування редакційних колегій), етики видань (запобігання плагіату, культура цитування, культура ведення полеміки, а також охорона авторського права). Розвиток наукової періодики ілюструють дані, наведені Т. О. Ярошенко: у середині ХХ ст. — майже 50 тис., у 2005 р. — 258 тис. 736 назв [19, 31].

Друга половина ХХ ст. характеризується прискоренням науково-технічного прогресу. Зміни в системі й темпах наукової інформації не могли не позначитися на функціонуванні наукового журналу як засобу наукової комунікації. Вже в 1940–1950-х роках на міжнародних наукових конференціях у Лондоні та Вашингтоні констатовано: наукові журнали й далі незамінні у сфері наукової комунікації, але модель потребує вдосконалення, серед головних його причин зазначено проблему розпорощення інформації (величезну кількість журналів) і повільність публікацій [19, 54]. Про зростання масштабів наукової роботи, які ускладнюють поширення нової інформації, згадував також визначний фізик П. Капиця, відомий і як організатор науки. У доповіді 1973 р. [9, 166] він висловив переконання, що на зміну паперовим журналам мають прийти нові методи, засновані,

наприклад, на ЕОМ та технології телетайпу. Також він передбачив централізацію наукової інформації у міжнародному масштабі — тенденцію, яка зараз втілюється у наукових базах даних. Капиця подав приклад в розробленні альтернативного тогочасному науковому журналу типу. Зазначаючи, що в умовах зростання темпів наукових досліджень у міжнародному масштабі постала потреба скорочення термінів публікації, які на той момент становили 6 місяців з дати отримання статті [9, 168], він використав американський досвід і заснував журнал препринтів, що виходив двічі на місяць, (щоправда, у препринті вона виходила у скороченому вигляді, на 3–4 сторінки). За рік випускалося до 400 статей. Цей випадок можна розглядати як унікальний, бо видання працювало без відгуків рецензентів, і весь його авторитет ґрунтувався, по суті, на авторитеті самого Капиці.

На порозі інформаційного суспільства прогнозували дві засадничі зміни щодо НЖ. По-перше, численні публікації (від В. Буша з найбільш цитованою з цього питання працею “Як ми думаємо” (“As We May Think”, 1945), дискусійної “На шляху до Безпаперового Інформаційного суспільства” (“Toward Paperless Information System”, 1978) Ф. Ланкастера (F.W.Lancaster) та ін.) пророкували водночас із появою нового електронного середовища та організацією інформаційного середовища зникнення дои 2000 р. паперових видань і заміну їх на електронні. (Наразі спостерігаємо навіть розширення банку паперових видань, появу нових). По-друге, статус наукових досліджень позначився і на аспекті засновників. Традиційні доти НЖ, що видаються науковими товариствами, та видання професійних інституцій (університети, дослідницькі інститути тощо) головною метою визначали сприяння науковій комунікації вчених, інтелектуальному процесу через першопублікації наукових ідей, гіпотез, результатів досліджень тощо, а також поширенню нових знань (Nature, Science) чи інформації власне про діяльність товариства чи інституції. Проте наразі триває процес “приватизації” наукових видань (особливо видань у галузі техніки та промисловості, медицини). Наприклад, у США до 1945 р. всі наукові журнали видавалися науковими товариствами, а вже на початок 2000 р. — лише 60 %, решта — комерційними видавництвами. Такий процес спостерігається і в Україні, але стосується, переважно, журналів технічного та медичного спрямування.

Українські наукові журнали до певного часу перебували осторонь світового процесу. Академічна періодика, створена в роках СРСР, підлягала стандартним правилам підготовки і її випуск забезпечувався бюджетними коштами. Дослідники зазначають, що громадська функція таких журналів не обмежувалась поширенням теоретичних, практичних чи методичних знань — не менш важливим було й інформування читачів про стан справ у вченій спільноті. Обов'язковим елементом наукових видань часів СРСР була інформація про членів дослідницьких груп та про роботу, що ведеться у конкретній галузі знань [8, 9]. У 1990-х роках, у зв'язку з економічною нестабільністю, політичними і соціальними трансформаціями у суспільстві, система академічних наукових журналів зазнала значних змін. Насамперед порушилася періодичність випуску, звузилося коло передплатників. Перед науковими журналами чи не вперше постала проблема підвищення рейтингу, реклами своїх видань [2, 13], а також ще низка додаткових проблем, зокрема становлення системи наукової української термінології, питання мовної політики в науковій періодиці тощо.

Від радянської науки Україна успадкувала систему так званих фахових видань, і, власне, прагнення підвищити їх ефективність зумовило перші дискусії щодо вимірювання внеску кожного науковця в науку та обчислення рейтингу журналів, заснованих на об'єктивних, кількісних показниках. (Кількісні оцінки засновані на опублікованих даних і патентній інформації: це кількість публікацій, аналіз частоти їх цитованості (індекс цитування), індекс Гірша (J. E. Hirsch), імпаکت-фактор наукового журналу, в якому роботи опубліковані, кількість отриманих вітчизняних та міжнародних грантів, стипендій, вітчизняних та іноземних премій, участь у міжнародному науковому співробітництві, складі редколегій наукових журналів). Водночас акцентувалась увага на безальтернативності рецензування. Власне, саме досягнутий за попередні роки рівень фаховості традиційних, зокрема академічних, журналів, відповідальна робота редколегії, рецензування дозволяє відмежуватися від тих продовжуваних видань і збірників праць для дисертантів, які виконують псевдонаукову функцію. (Достатньо згадати, як у Росії до “Журналу наукових публікацій аспірантів і докторантів” журналісти надіслали позбавлену смислу, проте оформлену за всіма пра-

вилами статтю “Корчеватель: алгоритм типичной унификации точек доступа и избыточности”, і ця публікація була прийнята до друку.) “Атестаційна” функція наукових журналів має своє поле для дискусій, найважливішою проблемою з-поміж яких, за словами академіка Яцкова, є те, що “публікація з'являється не тоді, коли є що повідомити, а тоді, коли науковець реалізує кар'єрні амбіції. Публікація перестає бути однією з завершальних ланок наукової роботи і засобом комунікації, перетворюючись на спосіб отримання звання, посади, більшої платні тощо”. [21]. Яцків навіть припустив відмову від системи фахових видань.

На початку 2000-х у середовищі українських учених розгортаються дискусії щодо майбутнього наукової періодики, які стосувалися переважно трьох напрямів: ефективності наукових публікацій, створення стандартів оцінювання їх наукової ваги; відкритого доступу до наукової інформації. Щодо третього пункту: виконання його гальмується тим, що електронні журнали не мають законодавчого статусу. Здебільшого він популярний серед молодих науковців, набуває поширення рецензування наукової періодики відкритого програмного забезпечення Open Journal Systems, на базі якого функціонують понад 10000 видань [14].

Зазначалося, що надзвичайно важливим у стимулюванні творчої активності вчених є застосування наукометричних показників, які дозволяють об'єктивно визначати рівень, значущість, запитуваність наукових результатів [5, 16, 13, 19, 17, 20, 21 та ін.]. Серед найпоширеніших таких показників — індекс цитування та імпакт-фактор, використовуваний для оцінки діяльності журналів.

Відомий учений-фізик Ростислав Влох рекомендував включати до переліку фахових видань ВАК України лише ті журнали, що мають встановлений імпакт-фактор [5, 24]. Обчислення імпакт-фактора є важливим чинником підготовки українських наукових видань до входження до світових наукометричних систем. На думку Р. Влоха, перелік тогочасних фахових видань ВАК України не відповідав сучасним вимогам наукового процесу та потребує ретельного вивчення і переукладання. Він запропонував розподілити фахові українські журнали на груп залежно від таких критеріїв: наявність відомостей про видання у базі даних ISI; відповідність виходу номерів видання задекларованим термінам. Цей критерій має юридичний характер і забезпе-

чує достовірність представлення редколегією пріоритетних дат; реферування видання вітчизняним журналом “Джерело”, що сприяє доступу до анотацій статей у вітчизняному інформаційному просторі; наявність Інтернет-сторінки журналу з архівом англійських анотацій статей (англійська назва і анотація статті в Інтернеті дозволяє знайти статтю за допомогою електронних пошукових програм); наявність Інтернет-сторінки журналу з архівом анотацій та статей українською та/або російською мовою. Виставлення повнотекстових статей у відкритому доступі спонукає авторів і редколегію відповідальніше ставитись до видання; наявність Інтернет-сторінки з архівом повних текстів статей англійською мовою; можливість передплати видання через агентство ДП „Преса” (це єдиний критерій, який в умовах відсутності імпаکت-фактора журналу свідчить про економічну доцільність його видання. Стаття закінчувалася категоричним висновком: “Після завершення цього “перехідного” періоду серед фахових журналів повинні були б залишитись лише ті, які мають визначений імпакт-фактор або перебувають на етапі його визначення [5]. Це призведе до уніфікації підходів до оцінки журналів в Україні та світі. Сам автор, проте, визнав, що, згідно з його критеріями, до фахових видань з фізикоматематичних наук однозначно можна зарахувати лише 24 видання (19,2 % від кількості на момент оприлюднення статті).

Інші вчені не є прихильниками безальтернативності імпакт-фактора. Зокрема, Борис Мокін, погоджуючись із необхідністю перегляду наявних критеріїв, критикував запропоновану вимогу щодо імпакт-фактору, вважаючи це перенесенням кризових явищ західної науки у вітчизняний науковий простір [15]. На його думку, заходи модернізації наукових видань мають базуватися на ширшому впровадженні загального доступу до електронних версій в інтернеті. Думку щодо широкого запровадження електронних видань поділяють багато авторів, зокрема, одна з тенденцій у сфері комунікації між науковцями полягає у тому, що для економії часу під час пошуку необхідної інформації, вони найчастіше звертаються не до першоджерел (наукових журналів), а до баз даних. Такий шлях дозволяє науковцям отримувати доступ одразу до різних найменувань наукових видань і великих часових проміжків.

Тема імпакт-фактора у світі недавно набула

нового виміру. Оскільки з наявністю високого імпакт-фактора пов'язано надання грантів автору, інституції чи групі дослідників, спостерігаються маніпуляції з метою штучного його зміни. Експерти “Thomson Reuters” виявили, що деякі журнали свідомо заохочують авторів посилатися в статтях один на одного, причому там, де такі посилання зовсім недоречні й не виправдані змістом роботи. Серед видань, які 2013 р. потрапили під санкції агентства, більше половини становлять нові у списку журнали (37). Усіх їх викрито в “накручуванні” імпакт-фактора. Як зазначив головний редактор Science, свого часу імпакт-фактор запроваджено для оцінювання діяльності журналів, і він зовсім не призначений для визначення внеску окремого науковця. У травні 2013 р. впливові видавці наукової періодики разом із провідними вченими розпочали боротьбу за відмову від використання імпакт-фактора як інструменту для оцінювання результатів наукових досліджень [4, 103-104].

В Україні найбільш успішною з погляду входження до світових БД можна визнати наукову періодичку Національної академії наук. 21 журнал НАН України перевидають англійською мовою закордонні видавничі компанії. Ще 10 академічних журналів виходять англійською мовою в Україні. База даних Scopus індексує понад 40 академічних журналів. Імпакт-фактор обраховується для 18 академічних журналів [11]. У Концепції розвитку Академії наук на 2014–2023 роки констатовано важливе значення академічних наукових журналів і проголошено заходи на їх модернізацію, а також “якнайширше представлення результатів вітчизняних наукових досліджень у сучасній, доступній вітчизняній та світовій науковій спільноті формі” [11]. Для фахового обговорення проблем якісного і кількісного оцінювання наукового внеску вчених Академія наук провела низку конференцій, видає періодичний збірник наукових праць “Наука України у світовому інформаційному просторі”, “Вісник НАН України” заснував постійну рубрику “Наукометрія і видавнича справа”, в якій обговорюються питання вибору наукометричних систем, етики наукових публікацій, особливостей оформлення наукометричного видання, коло нових завдань для редколегій, редакцій, авторів наукового журналу.

Усе вище зазначене стосується всієї академічної періодики. Попри розроблену програму та інтенсивні зусилля для входження української наукової

періодики у світовий науковий простір серед індексованих академічних журналів немає жодного гуманітарного видання. Гуманітарним виданням складніше виконати вимоги для входження до БД. Про це постійно нагадують автори статей на наукометричну тематику. Проте такий стан, певною мірою, спричинений інерцією самих редакцій і наукових інституцій, адже гуманітарних видань не так і багато, вони є своєрідними монополістами у своїх галузях і користуються популярністю і авторитетом у авторів. Можливо, вони не відчують потреби у довгому шляху до світових БД. У численних дискусіях і мистецтвознавці та історики, філософи й літературознавці участі не беруть. Загалом визначення “соціогуманітарна сфера” при ближчому розгляді виявляє багато парадоксів: у загальному “кошику” академічних НЖ таких названо близько третини, але існує диспропорція між представленістю наукових напрямів. В Україні маємо більше економічних, історичних, педагогічних і філософських видань, порівняльний аналіз розподілу періодичних видань за галузями наук показує, що в Україні поки що мало наукових видань у галузі мистецтвознавства [16]. Частково культурологічний контент спостерігаємо у НЖ з історичної, правничої, соціологічної, психологічної тематики, але НЖ, які означають як традиційно культурологічні, — літературознавство, мистецтвознавство, фольклористика, етнологія, посідають дуже скромне місце і за останні роки їх не побільшало. Зазначимо, що у світі обчислюють окремо індекси для видань із соціальних наук і для видань гуманітарної сфери і мистецтва (Arts and Humanities Citation Index).

Зауважимо, що культура дедалі частіше називається вченими чинником як самоідентифікації українців, так і формування уявлення про Україну у світі. Вагомий внесок у цей процес можуть зробити видання культурологічної тематики. Однак “науковий журнал, до змісту якого немає оперативного доступу в Інтернеті, швидко втрачає привабливість для користувачів. Крім того, нині мірилом ефективності діяльності наукової установи чи конкретного вченого стають не просто публікації, а статті саме в журналах, які входять до міжнародних наукометричних баз. Щоб видання потрапило до таких баз, воно має відповідати певним вимогам, основні з яких: наявність власного веб-сайту, англійськомовний резюме, міжнародний склад редколегії та авторів,

унормування питань охорони авторського права, дотримання процедури рецензування статей, чітка періодичність виходу, посилання на журнал у публікаціях, вже проіндексованих у міжнародних наукометричних базах”, — зазначає директор видавництва “Академперіодика” О. Г. Вакаренко у статті “Академічні наукові видання: сучасний формат” [3, 114]. Пріоритетами, на думку автора статті, є також вдосконалення практики охорони авторського права як у НАН України, так і в державі загалом. Першим кроком до цього є обов’язкове укладання ліцензійного договору між автором і видавцем щодо параметрів та умов використання наукового твору.

Щоб “наздогнати” світові стандарти наукових публікацій та влитися в міжнародний науковий діалог, очевидно, шлях має бути такий: заявка про себе, висвітлювану проблематику — виконання вимог щодо оформлення тих елементів журналу, які дають набути початкового рівня “visibility” (“видимості”), — наступне: переконати у можливості забезпечення якісних добору і підготовки публікованих матеріалів — засвідчення участі у формуванні ефективної наукової спільноти в країні (“географія” авторів, публікація матеріалів “круглих столів”, наукових дискусій), залучення до роботи в журналі учених з інших країн. Моніторинг готовності гуманітарних НЖ 2010 р. виявив, що “журнали установ соціогуманітарного напрямку значно гірше представлені у світових наукометричних базах, ніж видання фізико-математичного та природничого профілю” [16]. У процесі підготовки цієї публікації було проаналізовано рівень змін початкового етапу у виданнях НАН України гуманітарного спрямування. Однею з вимог для входження до наукометричних БД є наявність ISSN. Серійний номер ISSN, згідно з вимогами, має розташовуватися у правому верхньому куті обкладинки та усередині текстового блоку на колонтитулах. Дотримання цієї вимоги важливе для ідентифікації видань із різними алфавітними системами, а також при викладенні статей окремими одиницями в Internet. В окремих українських журналів ISSN спостерігаємо: на обкладинці вгорі ліворуч (“Народознавчі зошити”), внизу (“Український історичний журнал”), взагалі відсутній (“Красзнавство”), на корінці (“Народна творчість та етнологія”; всередині журналу: на колонтитулах внизу (Археологія”, “Філософська думка”, “Українська мова”, “Філософські обрії”, “Наука та наукознавство”, Народознавчі зошити”), внизу на

одній із сторінок (Мовознавство”), взагалі відсутній (“Український історичний журнал”, “Питання історії науки і техніки”, “Красзнавство”, “Народна творчість та етнологія”). Це означає, що видавці не обізнані з державним стандартом ДСТУ 7152:2010 “Видання. Оформлення публікацій у журналах і збірниках”. Другий момент — це представлення редколегії видання: тільки прізвища, без наукових ступенів і вчених звань, а також без зазначення належності українських учених до певних наукових інституцій подано у журналах: “Філософська думка”, “Український історичний журнал”, “Наука та

наукознавство”, “Краєзнавство”, “Мовознавство”. Відповідно, в аналізі журналу неможливо оцінити широту залучення до редколегії науковців з різних інституцій. Вибіркове дублювання інформації англійською мовою про журнал, його політику, випускні дані, адресу, контакти унеможливило спілкування з іномовними споживачами.

Отже, мережа спеціалізованих наукових періодичних видань України гуманітарного спрямування виявляє недостатню готовність до входження до світового інформаційного простору.

Література:

1. Акопов А. И. Отечественные специальные журналы (1765—1917). Историко-типологический обзор / А.И. Акопов. — Ростов н/Д. : Изд-во Ростовского ун-та, 1986. — 128 с.
2. Бессараб А. О. Періодичні наукові фахові видання як засіб інституціоналізації науки / А. О. Бессараб // Держава та регіони. Серія : Соціальні комунікації. — 2013. — № 1. — С. 125–130.
3. Вакаренко О. Г. Академічні періодичні видання: сучасний формат // Вісник НАН України. — 2015. — №4. — С. 114–118.
4. Викривлення імпаکت-фактора // Вісник НАН України. — 2013. — № 7. — С. 103–104.
5. Влох Р. О. Система оцінки українських фахових видань [Текст] / Р. О. Влох // Бюлетень ВАК України. — 2009. — № 1. — С. 20–26.
6. Діденко Ю. В. Динаміка відображення української академічної періодики в електронному просторі / Ю. В. Діденко, М. В. Язвинська // Вісник НАН України. — 2012. — № 12. — С. 66–71.
7. Женченко М. І. Оформлення публікацій у наукових журналах і збірниках: вимоги стандартів та видавничі реалії (на прикладі наукових видань НАН України) / М. І. Женченко // Наука України у світовому інформаційному просторі. — Вип. 5. — К.: Академперіодика, 2011. — С. 125–136.
8. Захаров С. С. Научные журналы по филологии: автореф. дис. ...канд. филол. наук. — Москва, 2010. — 18 с.
9. Капица П. Л. Столетие “ЖЭТФ” и роль журналов в развитии науки: докл. на заседании Президиума АН СССР, 1973 // Капица П. Л. Эксперимент. Теория. Практика. — 2-е изд., испр и доп. — М. : Наука, 1977. — С. 166–169.
10. Кириллова О. В. Редакционная подготовка научных журналов для включения в зарубежные индексы цитирования: метод. рекоменд. / О. В. Кириллова. — Москва, 2012. — 68 с.
11. Концепція розвитку Національної академії наук України на 2014–2023 роки [Електронний ресурс] / НАН України. — Текст. дані. — Режим доступу: http://www.nas.gov.ua/text/pdfNews/konceptsiya_www.pdf (Дата звернення: 12.05.15). — Назва з екрана.
12. Котляров И. Д. Самоплагиат в научных публикациях / И. Д. Котляров // Научная периодика: проблемы и решения. — 2011. — №4. — С. 6–11.
13. Лобанова Л. С. Імпаکت-фактори наукових журналів та індекси цитування вчених: проблеми точності, моралі, етики та можливості використання / Л. С. Лобанова // Наука та наукознавство. — 2007. — № 2. — С. 61–75.
14. Лупаренко Л. А. Аналіз впровадження видавничої платформи OPEN JOURNAL SYSTEMS у вітчизняному і зарубіжному електронному науковому видавництві [Електронний ресурс] / Лупаренко Лілія Анатоліївна. — Інститут інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України, Київ, Україна. — Текст. дані. — Режим доступу: <http://itea-conf.org.ua/2011/papers/Luparenko.pdf> (Дата звернення: 12.05.15).
15. Мокін Б. Індекс цитування як фактор перенесення кризових явищ Заходу у вітчизняний науковий простір [Електронний ресурс] / Борис Мокін. — Текст. дані. — Режим доступу: http://www.mokin.com.ua/public_work/publicism/b12/bs/6043.html. (Дата звернення: 12.05.15). — Назва з екрана.
16. Наукометричний моніторинг наукових періодичних видань соціогуманітарної сфери України / Л. П. Кавуненко, В. І. Хоревін, О. П. Костриця, О. Г. Левченко // Наука України у світовому інформаційному просторі. — Вип. 3. — К.: Академперіодика, 2010. — С. 71–81.
17. Радченко А. І. Про науковий журнал, ВАК України та наукометричні системи (до питання про вимоги до наукових періодичних фахових видань) / А. І. Радченко // Наука України у світовому інформаційному просторі. — Вип. 6. — К.: Академперіодика, 2012. — С. 45–52.
18. Чайковський Ю. Б. Наукометричні бази та їх кількісні показники. Частина I. Порівняльна характеристика наукометричних баз / Ю. Б. Чайковський, Ю. В. Сілікіна, О. Ю. Потоцька // Вісник НАН України. — 2013. — № 8. — С. 89–98; Частина II // Вісник НАН України. — 2013. — № 9. — С. 84–92.
19. Ярошенко Т. О. Еволюція журналу як засобу наукової комунікації: від друкованих видань до оригінальних електронних журналів / Ярошенко Т. О. // Вісник Книжкової палати. — 2005. — № 10 (111). — С. 29–34; № 11(112). — С. 28–33.
20. Яцків Я. С. Про ефективність видання наукових журналів в Україні / Я. С. Яцків, А. І. Радченко // Вісник НАН України. — 2012. — № 6. — С. 62–64.
21. Яцків Я. С. Сучасний стан та проблеми української академічної наукової періодики / Я. С. Яцків // Наука України у світовому інформаційному просторі. — Вип. 8. — К.: Академперіодика, 2013. — С. 5–14.
22. Atkinson D. Scientific Discourse in Sociohistorical Context: The Philosophical Transactions of the Royal Society of London, 1675–1975 / Dwight Atkinson. — Mahwah, New Jersey; London : Lawrence Erlbaum Associates, Publishers, 1999. — 208 p.